

S kosom blaga v gozd

Mateja Jelen, prof. razrednega pouka, OŠ Preska

Učencem sem naročila, naj za domačo nalogo poiščejo poljuben odpaden kos blaga kvadratne oblike, katerega stranice merijo približno en meter. Namen uporabe je ostal skrivnost. Naslednji dan so vsi, brez izjeme, prinesli naročeno. To je bil začetek 10-dnevnega projekta, katerega namen je bil povezovanje različnih učnih področij; slovenščine, matematike, spoznavanja okolja, športa, likovne in glasbene umetnosti. Nato smo v naslednjih desetih dneh vsak dan odšli v naravo in del pouka izvedli na prostem. Blago je bilo vedno v našem gozdnem nahrbtniku in vedno smo ga uporabili v drug namen. Otroci so bili iz dneva v dan bolj radovedni, kaj vse zanimivega bodo doživeli in kaj vse jih še čaka.

Skrivnostno sporočilo

Učna področja:

- slovenščina (glasno branje)
- spoznavanje okolja (značilnosti jeseni, zdrava, nezdrava hrana, zvok)
- šport (naravne oblike gibanja)

Ob prihodu v učilnico nas je na mizi pričakalo presenečenje. Zagledali smo namreč nekaj skrivnostnih predmetov in kuverto. Ko smo kuverto odprli, smo našli pismo gospe Jesen, v katerem nas je vabila na obisk. Z veliko radovednostjo smo odprli skrivnostni predmet – culo iz blaga. V njej so se skrivali jabolko, korenje, paprika, kumara in marmelada. Poleg jesenskih dobrot je bil pripis: »Dober tek, prijatelji.« Imeli smo okusno in zdravo malico. Poleg cule smo našli še predmet, pobarvan v jesenskih barvah. Otroci so si ga z veseljem

ogledali. Ko so ga premikali, so ugotovili, da oddaja zanimiv zvok. Eden od učencev je povedal, da ima doma na vrtu bučo, ki so podobne oblike. Pravilno so sklepali, da je tudi to buča. Zvok pa je nastal, ko so se zatresla posušena semena v notranjosti. Pokukali smo še v velik steklen kozarec, poln značilcev jeseni (koruza, želod, žir, šipek, kostanj, suhe gobe). Odločili smo se, da tudi mi pripravimo presenečenje za skrivnostno gospo. Izpraznjeno culo smo napolnili z blagom, ki so ga prinesli otroci. Z njo smo se odpravili v gozd. Med potjo je vsak otrok dobil priložnost, da culo nekaj časa nosi.

Cula prijaznega popotnika

Učna področja:

- matematika (orientacija)
- spoznavanje okolja (obdelava snovi – vozli, opazovanje – jesen)
- šport (naravne oblike gibanja)
- slovenščina (širjenje besedišča)

Postavili smo se v krog. Blago smo postavili predse in se naučili izdelati culo. Za nekatere je bila izdelava vozlov pravi izziv, ki so ga z nekaj ponovitvami premagali. Vsak je poiskal ustrezno palico in nanjo navezal izdelano culo. Podali smo se na sprehod skozi gozd. Naloga otrok je bila pozorno opazovanje. V culo so med potjo nalagali vse, kar se jim je zdelo »čarobno«, nenavadno, zelo zanimivo. Torej vse tisto, s čimer bi lahko razveselili gospo Jesen. V mislih smo imeli značilnosti jeseni. Nekateri otroci so takoj vedeli, da iščemo lastnosti letnega časa, drugi so pozorno opazovali in iskali gospo v človeški podobi. Na koncu poti smo se spet postavili v krog. S premikanjem cule smo ponovili osnovne pojme orientacije v prostoru:

- Culo dvigni nad glavo.
- Položi jo k svoji desni nogi.
- Iztegni jo z levo roko.
- Naredi 4 korake naprej, 5 nazaj.
- Kaj opaziš, če jo iztegneš pred očmi?

Na koncu je vsak odprl svojo culo in sošolcem predstavil, kaj zanimivega je našel. Nabran material smo vrnili v naravo, culo pa smo odnesli s seboj v šolo. Otroci so jo odnesli domov. Za domačo nalogo so morali s culo na sprehod. V domačem kraju so poiskali nekaj nenavadnega, kar pa je moralo biti povezano z jesenjo. Naslednji dan so najdbo, skrito v culi, prinesli v šolo. Pripravili smo razredno razstavo.

Vsak je poiskal miren kotiček gozda in tam razgrnil svoje blago. Nanj je naložil nekaj mehkega, hrupnega, mokrega, trdega, lepega, dišečega, glasnega, smrdečega, užitnega in čim več listov različnih oblik. Moj cilj je bil, da bi otroci naravo začutili s čim več različnimi čutili. Zaklad je vsak zaprl in ga prinesel v krog. Tam smo si gozdne dragocenosti ogledali in začeli z razvrščanjem. Poimenovali smo posamezne skupine in razložili kriterije razvrščanja.

Gozdna pravljica

Učna področja:

- slovenščina (obravnavanje umetnostnega besedila, dramatizacija)
- šport (naravne oblike gibanja)

Odpravili smo se na gozdno jaso. S seboj sem vzela gozdni nahrbtnik, iz katerega sta kukala dva dolga uhlja. Otroke je zelo zanimalo, kaj se skriva v nahrbtniku. Z velikim zanimanjem so sledili poti. Ob prihodu na jaso smo se postavili v krog. Na sredini kroga so otroci opazili zanimiv predmet, ki sem ga skrivaj položila na tla. Predmet (ogledalo) je takoj pritegnil pozornost otrok. Poleg njega sem postavila še nahrbtnik. Vsakemu otroku sem izročila

Gozdni zaklad

Učna področja:

- matematika (razvrščanje)
- spoznavanje okolja (čutila)
- šport (naravne oblike gibanja)
- slovenščina (razvijanje poimenovalne zmožnosti)

njegov kos blaga. Uporabili smo ga za podlago pri sedenju. Plišasti zajček iz nahrbtnika nas je povabil k poslušanju pravljice Zrcalce. Po poslušanju smo se igrali igrico toplo-hladno in na ta način v okolici poiskali še ostale pravljичne junake (lutke veverice, ptice in medveda). Sledila je dramatizacija. Otroke sem razdelila v skupine po štiri. Vsak član skupine je izbral vlogo ene izmed štirih živali. Vsaka skupina je iz naravnih materialov oblikovala oder, na katerem so zaigrali igrico Zrcalce.

Gozdni zapis

Učna področja:

- slovenščina (velike tiskane črke, razvijanje pomenovalne in skladišne zmožnosti, branje)
- likovna umetnost (ustvarjanje z naravnimi materiali)
- spoznavanje okolja (lastnosti snovi, preprosta obdelava lesa)
- matematika (štetje, primerjanje, urejanje)

Otroci so se razdelili v skupine po štiri. Dobili so nalogo poiskati gozdne črke, ki so jih predstavljali deli vej ali korenin. Imeti so morali obliko velike tiskane črke. Otroci so lahko uporabili le tiste veje, ki so ležale na tleh. Tako smo spodbujali pozitiven odnos do okolja. Veje so lahko lomili, upogibali, zvijali in na tak način oblikovali črke. Ena črka naj bi bila narejena le iz enega kosa lesa. Na kos blaga so polagali črke in iz njih sestavljali različne besede. Na koncu so izbrali besedo, ki je bila po njihovi oceni najbolj zanimiva. Njen pomen so tudi prikazali z naravnimi materiali, t. i. »land art«. Na koncu so si skupine ogledale vse besede. Posamezniki so besede glasno prebrali. Šteli smo število glasov (črk) v posamezni besedi. Poiskali smo najdaljšo in najkrajšo besedo. Besede smo uporabili tudi v povedih.

Moj prijatelj

Učna področja:

- likovna umetnost (ustvarjanje z naravnimi materiali)
- slovenščina (razvijanje sporazumevalne zmožnosti)
- spoznavanje okolja (osebni podatki, lastnosti pokrajine, čustva, gozdni bonton, deli dneva, vreme, gozdne živali, obdobja življenja – rojstvo, smrt)
- glasbena umetnost (izvajanje – petje, ustvarjanje – igranje na improvizirana glasbila)
- šport (naravne oblike gibanja)

Vsak je na gozdnih tleh poiskal prostor, ki se mu je zdel najbolj primeren. Tam je razprl svoje blago. Nanj je z naravnimi materiali oblikoval domišljjsko podobo svojega gozdnega prijatelja. Sledilo je nekaj dejavnosti, ki so spodbudile osebno povezovanje z njim.

1. Pozdravi ga.
2. Predstavi se mu (ime, priimek, naslov, hobiji).
3. Vprašaj ga, kako mu je ime.
4. Predstavi mu okolje, kamor si ga položil.
5. Zaupaj mu svojo skrivnost.
6. Povej mu, česa se bojiš, kaj te razveseli.
7. Zapoje mu pesmico. Zraven zaigraj na gozdno glasbilo.
8. Povej mu, da bo en dan v gozdu sam.
9. Naroči mu, kako naj se obnaša, ko te ne bo zraven.
10. Obljubi mu, da se jutri vrneš. Zagotovo ti bo z veseljem povedal, kaj vse je popoldne in ponoči doživel.

Naslednji dan so otroci že ob jutranjem prihodu v šolo spraševali, kdaj bomo odšli v gozd, saj jih je zelo skrbelo, če so njihovi gozdni prijatelji sploh še tam. Komaj so dočakali odhod. Pot do gozda je hitro minila, saj smo tokrat do tja kar tekli. Brez težav

so tekli tudi tisti, ki običajno te oblike gibanja nimajo radi. Takoj so šli do svojih prijateljev. Nekateri so jih objeli, pobožali, z njih odstranjevali liste, ki so priplesali z dreves. Z obrazom so se približali prijateljem, ti pa so jim povedali, kaj vse zanimivega se jim je zgodilo, ko nas ni bilo tam. Po določenem času smo naredili krog in otroci so začeli pripovedovati zgodbe, ki so jih slišali od svojih gozdnih prijateljev. Zgodbe so pripovedovale o gozdnih živalih, strahovih, vremenskih pojavih, naravnih nesrečah, pravljичnih junakih. Sledil je najbolj čustven del dejavnosti. Otroci so se morali od prijateljev posloviti in jih vrniti v naravo. Nekateri so ta del opravili z lahkoto, drugi so imeli več težav. Nekaj se jih je od prijateljev poslovilo celo v solzah.

Barve narave

Učna področja:

- matematika (razvrščanje)
- slovenščina (pripovedovanje)
- spoznavanje okolja (jesen)
- šport (naravne oblike gibanja)

Oblikovali smo krog. Vsak je pred seboj razgrnil svoje blago. Otroci so dobili nalogo poiskati čim več različnih barv narave. Vsak je na blagu pripravil svojo zbirko. Po določenem času smo se zbrali v krogu in prešteli, koliko različnih barv je uspel najti posameznik. Nato sem v sredino kroga položila pet barvnih krogov. Otroci so prirejali svoje predmete k ustrezni barvi na predloženem barvnem krogu. Na koncu smo ugotovili, da so nekatere barve v naravi pogostejše od drugih. Razmišljali smo, zakaj je temu tako. Otroci so sklepali, da je lahko vzrok tudi v letnem času in izbiri naravnega okolja.

Razredna zgodnica

Učna področja:

- slovenščina (pripovedovanje)
- spoznavanje okolja (opazovanje)
- matematika (urejanje)

Določili smo rjavo barvo in se podali nabirat različne odtenke rjavih drevesnih listov. S polnimi rokami smo se postavili v krog. Na sredino kroga smo postavili kos blaga. Imela sem najsvetlejši odtenek rjave, zato sem lahko začela pripovedovati pravljico (Bil je lep, sončen, jesenski dan ...). Stopila sem v notranjost kroga in listek položila na tla. Ko sem stopila nazaj iz kroga, je na sredino lahko prišel tisti, ki je imel po njegovi oceni naslednji svetlostni odtenek. Listek je položil poleg mojega in nadaljeval s pripovedovanjem zgodbe. Hkrati je nastajala zgodba in urejanje svetlostnih odtenkov. Na koncu smo natančno pogledali barve in po potrebi zamenjali vrstni red listkov.

Gozdna past

Učna področja:

- spoznavanje okolja (drevesne vrste, jesen, vreme)
- matematika (razvrščanje)
- šport (naravne oblike gibanja)

Izbrala sem štiri pogoste drevesne vrste, ki jih lahko najdemo v našem okolju. To so bukev, kostanj, hrast in javor. Otroke sem razdelila v štiri skupine. Vsaka je dobila kos blaga. Pokazala sem drevo, pod katerim so s pomočjo blaga naredili past, v katero naj bi ujeli del drevesa. Ker je bil veter dovolj močan, se je na blagu kaj hitro nabralo veliko listja in tudi nekaj plodov. Otroci so kar vriskali, ko so opazovali dogajanje. Po določenem času smo si ogledali, kaj vse se je nabralo v posamezni pasti. Na podlagi opazovanja krošenj so ugotovili, da je v vsaki pasti tudi nekaj vsiljivcev, ki so jih hitro odstranili. Poimenovali smo vrsto drevesa in njene plodove.

Leteča preproga

Učna področja:

- šport (naravne oblike gibanja)

Vsak je vzel svoje blago. Uporabili smo ga kot športni pripomoček. Izvedli smo mnogo gibalnih vaj. V nadaljevanju predstavljam le nekaj od izvedenih vaj (Kosec in Mramor 1991, Trdina 1979):

- Blago prepognemo na polovico. Sonožno ga preskočimo najprej po krajšem delu, nato še po daljšem.
- Blago zvijemo v zvitek. Preskakujemo ga sonožno cik-cak vzdolž zvitka.
- Vsak svoj zvitek blaga položi na tla, vzporedno z ostalimi, v razmaku približno 1 metra. Sledi izmenično sonožno in enonožno preskakovanje ovir. Ovire lahko preskakujemo tudi tako, da tam, kjer je zvitek, skočimo z nogami narazen. Pri tem mora biti vsaka noga na enem koncu zavitka. V prazen prostor pa skočimo z nogami skupaj. Dejavnost spominja na ristanc.
- Blago na različne načine preskakujemo tudi vzvratno.
- Roke imamo iztegnjene za hrbtom. Blago držimo z vsako roko na enem vogalu. Tečemo tako hitro, da blago čim dlje časa plapolja v vzdoravni legi.
- Razdelimo se v pare. Vsak par vzame en kos blaga. Iz njega naredimo »žogo«, s katero na različne načine vadimo metanje in lovljenje žoge.
- Vsak vzame svoje blago, ga prepogne po diagonalni, nato pa zvije. Tako dobimo najdaljšo možno kolebnico. Sledi preskakovanje. Če je naloga prezahtevna, lahko zvežemo dva kosa blaga in na ta način dobimo daljšo kolebnico, kar zmanjša zahtevnost naloge.

- Stojimo razkoračno. Iz blaga naredimo zvitek. Primemo ga z vsako roko na enem koncu, tako da je zvitek napet. Iztegnjene roke dvignemo čim višje nad glavo in delamo predklone.
- Stojimo razkoračno. Eno roko iztegnemo in z njo primemo blago za enega od kotov. Z roko krožimo. Isto vajo ponovimo tudi z drugo roko.
- Stojimo razkoračno. Z obema rokama držimo zvitek blaga, ki naj bo ves čas napet. Roki sta iztegnjeni nad glavo. Odklonimo se v desno, da se z desno roko bližamo desni nogi. Enako vajo ponovimo na drugo stran.
- Blago razgrnemo na tla. Nanj se usedemo raznožno. Naredimo globok predklon. Poskusimo se dotakniti prstov na nogah.
- Stojimo razkoračno, napet zvitek blaga držimo na obeh koncih. Roki skozi vzročenje zaročimo. Vajo ponovimo še v obratni smeri.

Gozdni računi

Učno področje:

- matematika (računanje)

Postavili smo se v polkrog. Pred skupino sem razprostrla dva kosa blaga. Na enega sem položila kartončke, na katerih so bila zapisana enomestna števila (2, 3, 4, 8). Na drugem blagu so bila le desetiška števila (10, 30, 50, 70, 90). Otroci so k vsakemu številu položili en naraven predmet (vejico, kamen, storž, mah...). Sledilo je ustno računanje. Mi smo utrjevali prištevanje enic k desetičnemu številu, zato smo računali tako:

- kamen (70) + suh bukov list (8) = 78
- vejica (90) + trava (2) = 92
- storž (10) + mah (4) = 14
- storž (10) + storž (10) + jesenski podlessek (3) = 23
- suha roža (30) + mah (4) + trava (2) = 36

Škratove hišice

Učna področja:

- likovna umetnost (prostorsko oblikovanje)
- spoznavanje okolja (lastnosti snovi, preprosta obdelava materialov)

Blago smo razrezali, zlepili, sešili. Nastala je zbirka oblačil, pregrinjal, blazin, zaves. Odšli smo v gozd, kjer so otroci po skupinah iz naravnih materialov zgradili škratova bivališča. Pri delu so lahko uporabili tudi vse izdelke, ki so jih predhodno oblikovali iz blaga.

Zaključek

Aktivnosti s preprostim kosom blaga so bile raznolike in so zajemale različna področja učenja. Izvedene so bile v naravi. Po dolgoletnih izkušnjah pri delu z učenci sem namreč ugotovila, da ima pouk na prostem ogromno prednosti pred tistim, ki ga izvajamo v šolskih prostorih. Otroci so v naravnem okolju bolj sproščeni, kar pozitivno vpliva na njihovo ustvarjalnost. Naravno okolje samo ponuja razgiban teren, ki vabi h gibanju. Gibanje pa pozitivno vpliva na razvoj motoričnih in učnih sposobnosti. Znano je, da je razgibano telo odlična osnova za razgibane možgane. Že sam prenos pouka iz šolske učilnice v učilnico v naravi deluje motivacijsko. Uporaba različnih pripomočkov in izvajanje raznolikih dejavnosti pa je za učence še toliko bolj zanimiva.

Vsi učenci so pri aktivnostih sodelovali z navdušenjem. Ob opravljanju nalog so tudi sami dobili veliko različnih idej, ki smo jih z veseljem vključili v učni proces. Tako so dobili pozitivne potrditve in voljo za nadaljnje sodelovanje in razmišljanje.

Literatura

Kosec, M., Mramor, M. (1991): *Športna vzgoja za predšolske otroke*. Ljubljana: DZS.
Trdina, J. (1979): *Tudi predšolski otrok telovadi*. Ljubljana: DZS.